

Ügynök? Áldozat? Vagy simán csak zenész?

2023 november 16. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

nincs értékelve

Még

Mérték

Dinnyés sosem h?sködött. Nem úgy, mint például Bródy, aki ma viszont elj?tssza a h?st – a jelenben és visszamen?leg is. - Jeszenszky Zsolt nagyszer? írása

Az egykor szebb napokat megélt, nemcsak elhunyt, de mára méltatlanul kissé elfeledett zenei előadók sorában eddig [Uhrin Benedek](#), [Flipper Öcsi](#) és [Ihász Gábor](#) került sorra. Mindegyikük esetében volt valamilyen színt? politikai-közéleti szál; leginkább csak annyiban, hogy más-más módon, de mindannyiukon keresztül láthattuk a rendszerváltást megelőz? és azt követ? magyar kulturális, illetve kultúrpolitikai közeg egy-egy aspektusát.

Mai „h?sünk”, **Dinnyés József** esetében sokkal egyértelm?bb a politikai szál.

Polbeat

? ugyanis egy politikai dalos volt. Legalábbis ebbe a kategóriába sorolta a Kádár-rendszer kultúrpolitikája (vélt?en maga a kultúr pápa, Aczél György). Ebben a min?ségében lépett fel rendszeresen nemcsak rendezvényeken, de utcasarkokon, aluljárókban is. A szocializmusban ugyanis az utóbbit sem lehetett csak úgy csinálni, hivatalos engedély kellett hozzá. Ha nem volt, tényleg elvitt a rend?r, és a kapitányságon nemcsak az adataidat írták fel...

Dinnyés tehát egyértelm?en „megt?rt elem” volt a közéletben. Ahogy a m?faj, a polbeat külföldi képvisel?i, a példaképek is, Joan Baez?l Bob Dylanig. Csak míg utóbbiak valóban szabadon énekelhettek bármir?l (a '70-es években ez leggyakrabban a vietnámi háborúval szembeni tiltakozást jelentette dalok formájában), addig kelet-európai „kollégáik” keze jelent?sen meg volt kötve. És míg a nyugati polbeatzenészek lemezszerz?désekhez jutottak és milliósok lettek (Bob Dylan különösen), addig Dinnyésnek maradt az utcazenélés.

Az „utcazenész”

Valamiért a mai napig emlékszem rá, egyszer az Astoria aluljáróban láttam fellépni, lehettem kb. 11–12 éves. Valami rendezvény volt, nemcsak úgy kiállt zenélni. Egyetlen dalát sem tudnám felidézni, de azt igen, hogy az egyik a „szólásszabadságról” szólt, és arról, hogy Magyarországon ez van. Gyerekként nem tudtam megállapítani, hogy volt-e benne cinizmus. Azt viszont meg tudtam állapítani, hogy az előtte játszó Boros Lajos vicces volt és tetszett (az „Ez jó jel – ez nem jó jel” dichotómia volt akkoriban az ? márkajegye, a Rádiókabaréban is előadta), Dinnyés viszont komoly volt és nem tetszett. Gyanítom, ma már sokkal inkább fordítva lenne. Vagy legfeljebb se-se. A két évvel ezel?tt elhunyt (Isten nyugosztalja) Dinnyés esetében a halottakról jól vagy semmit (nem gy?zöm sokadszor is leírni, hogy így szól helyesen a mondás, nem pedig „jóT vagy semmit”) lehet a vezérelv, Borosnál inkább az „él?kr?l inkább semmit” irányt követném...

A határon túli magyar költ?k verseit is énekelte

Tulajdonképpen jó kérdés, hogy ma, feln?tt fejjel vajon mit gondolok Dinnyés Józsefr?l. Direkt belehallgattam pár dalába, de nem igazán lettem okosabb. Rajongó továbbra sem lettem. De most már „tudatosan nem tetszik”; egyszer?en azért, mert nem az én zenei világom, ráadásul 25 év zeneipari tapasztalattal a hátam mögött nemcsak az ízlésvilágomból nem tudok kibújni, de a profi pop- és rockzenei produkciók iránti elvárásaim alól sem. Dinnyés sokkal inkább egy ösztönös zenész volt, és persze egészen más körülmények, anyagi lehet?ségek közepette rögzítette hanghordozóra a dalait (általában egy szál gitárral), mint nemhogy Dylan, de akár Cseh Tamás is. Bár egy kivétel talán akad: az 1967-ben rendezett Polbeat-fesztiválon előadott, „Karrier” cím? dalát az állami hanglemezkidó vállalat, a Hungaroton is megjelentette.

De ezt követ?en is utcazenész maradt, albumai már csak a rendszerváltást követ?en jelentek meg. És ezeket hallgatva, szubjektív zenei világomat félretéve az azért egyértelm?en felsejlik, hogy ez az ember akart valamit mondani. És nem is csak valami konkrétat, kézzelfogható. Mert azt tudjuk róla, maga is nyilatkozott err?l, hogy fontosnak tartotta a magyar költészetet, ezért is zenésített meg számos verset. És pláne fontosnak tartotta a külhoni magyar költészetet, és ezért is zenésítette meg különösen nagy előszeretettel határon túli költ?k verseit. De ezeken a deklarált célokon túl is érezhet? valami mondanivaló, vagy leginkább valamilyen érzés, gondolatvilág átadásának kísérlete, célja. És ez magával ragadja az embert, még akár kellemes is lesz hallgatni – annak ellenére, hogy a legkevésbé sem mondható vidámnak.

Emlékszünk-e majd rá?

Hogy ezeket az érzéseket, gondolatokat mennyire sikerült aztán átadnia, f?leg az utókornak, az jó kérdés. Mára ugyanis ? is kifejezetten elfeledetté vált. Vagy inkább mindig is elhanyagolt volt. Mivel a rádiók nem játszották a dalait, azok sohasem váltak az egyetemes magyar pop történet részeivé, ? maga egyáltalán nem lett ismert név

(hogy ne dobálózzunk olyan nagy és sokakra nézve túlzó jelz?kkel, mint a „legenda”). Mindenképpen többet érdemelt volna, mint amire vitte. De lehet, hogy az ? élete így volt kerek – kései nyilatkozataiból ezt a benyomást kapjuk. Nem szidta a rendszert, sem anno a régit, sem kés?bb az újat. (Még ha egész munkásságát összességében át is hatotta valamiféle általános kritikai hangvétel a világgal szemben.) Jó, OK, a régi rendszert nem is szidhatta, ráadásul néhány éven át III/III-as ügynök is volt. De semmilyen olyan irat nem került el?, ami alapján azt látnánk, hogy bárkire nézve is terhel? dolgokat jelentett volna.

Persze, az SZDSZ beépített emberei komoly iratmegsemmisít? munkát végeztek a '90-es évek legelején, hogy Göncz Árpádokat, Kis Jánosokat, Bauer Tamásokat stb. tisztára mossanak, de nem hiszem, hogy Dinnyés Józsefet bárki meg akarta volna menteni a felel?sségre vonástól – valószínűleg nem is lett volna miért.

Élete utolsó éveire úgy t?nik, Istent is megtalálta – vagy lehet, hogy már korábban, de akkor még nem mert a hittel, vallással kapcsolatban megnyilatkozni. Az biztos, hogy nem volt rossz ember. Bár használta a rendszer, de nem igazán tudott abba belesimulni. Nem úgy, mint például Bródy, aki ma viszont elj?tssza a h?st – a jelenben és visszamen?leg is. Dinnyés sosem h?sködött. És bár nem lett igazán sikeres, talán kissé méltatlanul maradt totális outsider a magyar popvilágban, akár áldozatnak is t?nhet, de panaszkodni sem nagyon hallottam. Igaz, vele sosem találkoztam személyesen. Most már kicsit sajnálom is, hogy nem.

Vezet? kép: Budapest, 1990. augusztus 5. Dinnyés József gitározik a Liszt Ferenc téren a Terézvárosi vígasságok cím? zenés program keretében. Fotó: MTI

Jeszenszky Zsolt - www.pestisracok.hu

Ajánló